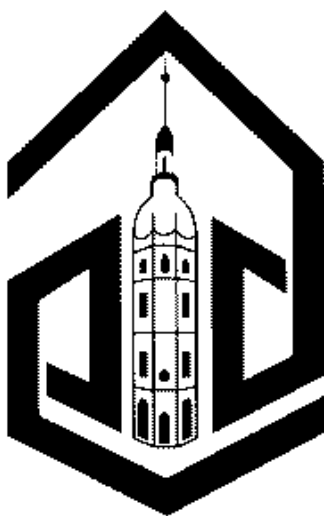

Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce
Komenského 779, 288 40 Nymburk
tel.: 325 512 747, fax: 325 514 240
IČO 61 63 22 10

Preventivní program

pro školní rok 2021/2022

Zpracoval: Mgr. Martin Machurka, školní metodik prevence

Obsah

Úvod	2
1 Charakteristika školy	4
1.1 Základní informace o škole	5
1.2 Školní poradenské pracoviště	5
1.2.1 Základní charakteristika	5
1.2.2 Personální zajištění a činnost členů ŠPP	6
1.2.3 Vzdělávání členů školního pedagogického pracoviště	6
1.3 Skupiny zapojené do realizace preventivního programu	6
1.3.1 Žáci	6
1.3.2 Vedení školy	6
1.3.3 Nepedagogičtí pracovníci	6
1.3.4 Pedagogové	7
1.3.5 Rodiče	7
1.4 Situace ve škole	7
1.4.1 Žáci	8
1.4.2 Pedagogové	8
1.4.3 Rodiče	9
1.5 Silné a slabé stránky školy v oblasti primární prevence	9
1.5.1 Silné stránky	9
1.5.2 Slabé stránky	9
1.5.3 Příležitosti	10
1.5.4 Rizika	10
2 Dlouhodobé cíle programu	11
2.1 Hlavní dlouhodobé cíle	11
2.2 Specifické krátkodobé cíle aktuální pro každý školní rok	11
3 Realizace preventivního programu	12
3.1 Realizace specifické a nespecifické primární prevence	12
3.2 Realizace preventivního programu externími spolupracovníky	12
3.3 Realizace preventivního programu zaměstnanci školy ve vyučovacích hodinách	12
3.4 Realizace preventivního programu zaměstnanci školy mimo vyučovací hodiny	16
3.4.1 Pravidelné akce	16
3.4.2 Nepravidelné akce	16
3.4.3 Akce žáků podporované školou	17
3.4.4 Služby poskytované školním metodikem prevence a dalšími členy ŠPP	17
4 Evaluace	18
4.1 Postupy a metody evaluace	18
4.2 Evaluace naplňování cílů preventivního programu za školní rok 2020/2021	18
5 Cíle a plány na aktuální školní rok 2021/2022	20
5.1 Specifické podmínky školního roku 2021/2022	20
5.2 Specifické krátkodobé cíle pro školní rok 2021/2022	20
5.3 Časový harmonogram stálých aktivit ve školním roce 2021/2022	21
6 Kontakty	22
6.1 Organizace a instituce, s nimiž škola pravidelně spolupracuje	22
6.2 Organizace a instituce, s nimiž škola spolupracuje v případě potřeby	22
6.3 Psychologické a psychiatrické ambulance	22
6.4 Organizace organizující volnočasové aktivity	22
6.5 Krizové linky a linky bezpečí	22
Závěr	23
Seznam příloh	24

Úvod

Preventivní program (dále jen PP) Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce je ve škole úspěšně realizován od roku 1997. Koordinaci tvorby preventivního programu školy, jeho realizaci a následnou evaluaci zajišťuje školní metodik prevence Mgr. Martin Machurka, jmenovaný ředitelem školy od září 2017.

Preventivní program školy

- představuje těžiště strategie prevence rizikového chování žáků ve škole
- je nedílnou součástí Školního vzdělávacího programu Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce, podrobně rozpracovává školní strategii prevence a konkretizuje cíle a postupy jejich naplňování v aktuálním školním roce
- je v souladu s dalšími strategickými rozvojovými dokumenty školy a vnitřními směrnicemi
 - Školním vzdělávacím programem Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce
 - Školním akčním plánem
 - Školním a klasifikačním řádem
- jedná se o dlouhodobý program primární prevence zaměřený na výchovu k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování žáků, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování, rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací
- je zaměřen na prevenci a vzdělávání žáků gymnázia ve věkové kategorii od 12 do 19 let
- je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce se žáky, zapojení celého pedagogického sboru a spolupráci se zákonnými zástupci nezletilých žáků školy
- vychází z platných zákonů, vyhlášek a metodických pokynů MŠMT
- je průběžně aktualizován vzhledem k současnému stavu a potřebám školy

Stálí členové realizačního týmu Preventivního programu školy

- školní metodik prevence Mgr. Martin Machurka
- výchovná poradkyně Mgr. Marie Stojarová
- kariérní poradce Mgr. Miroslav Soukup
- koordinátorka prožitkových adaptačních kurzů PaedDr. Vladimíra Sedlatá
- třídní učitelé
- zástupci školy Mgr. Ilona Drahotová a RNDr. Martin Lébl

Školní metodik prevence dále spolupracuje

- s vedením školy
- s ostatní pedagogickými pracovníky školy
- s nepedagogickými pracovníky školy
- se zákonnými zástupci nezletilých žáků
- se zletilými žáky
- s odborníky z institucí zabývajících se primární prevencí rizikového chování dětí a mládeže

Seznam platné školské legislativy a dalších zdrojů využitých při přípravě preventivního programu

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027¹

Zákony

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)²
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek³
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů⁴
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání⁵

Vyhlášky⁶

- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- Vyhláška č. 45/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Metodické pokyny⁷

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) a přílohy č. 2-22
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Další důležité normy

- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Jiné zdroje (metodické příručky Středočeského kraje)⁸

- Rukověť školního metodika prevence
- Vzorová dokumentace školního metodika prevence vč. návrhu úprav v preventivním programu školy

¹ Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf

² Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³ Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/zakony-1>

⁴ Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>

⁵ Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-overovani-a-uznavani-vysledku-dalsiho-vzdelavani>

⁶ Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>

⁷ Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

⁸ Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/skolstvi/prevence1>

1 Charakteristika školy

1.1 Základní informace o škole

Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce je střední všeobecně vzdělávací školou, která připravuje žáky především ke studiu na vysokých školách.

Kontakty

telefon:	325 512 747
mobil:	608 240 494
fax:	325 514 240
e-mailová adresa školy:	gymnasium@gym-nymburk.cz
adresy zaměstnanců:	prijmeni@gym-nymburk.cz
ID datové schránky:	qzvybba
www stránka školy:	www.gym-nymburk.cz
bankovní spojení:	ČSOB Nymburk, číslo účtu: 105 385 672/0300
ředitel školy:	RNDr. Jiří Kuhn
zástupci ředitele:	Mgr. Ilona Drahotová, statutární zástupce RNDr. Martin Lébl
pověřenec pro GDPR	Ing. Roman Šmíd 724 602 134 gdpr@gym-nymburk.cz

1.2 Školní poradenské pracoviště

1.2.1 Základní charakteristika

- Školní poradenské pracoviště poskytuje žákům a jejich zákonným zástupcům i pedagogům poradenské služby a konzultace zaměřené na prevenci a řešení rizikového chování, na péči o žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami a zkvalitnění sociálního klimatu školy. Vymezená samostatná místnost v přízemí poskytuje dostatek prostoru a soukromí pro práci členů školského poradenského pracoviště, žáky a jejich zákonné zástupce.
- K práci členů školního poradenského pracoviště je vymezena místnost č. 1 v přízemí. Místnost je zřetelně označena jako Školní poradenské pracoviště a slouží především jako místo setkávání členů Školního poradenského pracoviště se žáky a jejich zákonnými zástupci.

1.2.2 Personální zajištění a činnost členů ŠPP

- **Výchovná poradkyně Mgr. Marie Stojarová**
 - provádí poradenskou činnost při řešení výchovných a výukových obtíží
 - připravuje a vyhodnocuje plány pedagogické podpory, podpůrná opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, tvoří a vyhodnocuje individuální vzdělávací plány
 - pracuje s nadanými a mimořádně nadanými žáky
 - společně s metodikem prevence koordinuje přípravy a realizace aktivit zaměřených na integraci žáků/cizinců
- **Školní metodik prevence Mgr. Martin Machurka**
 - oblast práce se studenty, žáky a jejich rodiči
 - tvoří a kontroluje realizaci preventivního programu školy
 - poskytuje poradenských služeb žákům a jejich zákonným zástupcům
 - koordinuje realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci: záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismus a dalších projevů rizikového chování
 - v případě potřeby provádí preventivní práce s třídními kolektivy
 - oblast spolupráce s třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky
 - pomáhá třídním učitelům při vyhledávání problémových projevů chování,
 - zajišťuje a předává odborné informace o: problematice rizikového chování, nabídkách programů a projektů, metodách a formách specifické primární prevence
 - oblast spolupráce s dalšími institucemi
 - koordinuje spolupráce školy s odbornými pracovišti, které působí v oblasti prevence rizikového chování
 - koordinuje v případě potřeby společně s vedením školy spolupráci s orgány státní správy, policie
- **Kariérní poradce Mgr. Miroslav Soukup**
 - koordinuje hlavní oblasti kariérového poradenství: kariérové vzdělávání a diagnosticko-poradenskou činnost zaměřenou k volbě dalšího vzdělávací či pracovního uplatnění žáků
 - poskytuje žákům a rodičům informace o možnostech dalšího vzdělávání, především na vysokých školách

- spolupracuje s třídními učiteli zejména závěrečných ročníků na výběr dalšího vzdělávání žáků
- eviduje úspěšnost žáků u přijímacích zkoušek

1.2.3 Vzdělávání členů školního pedagogického pracoviště

- Školní metodik prevence ukončil své studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování v prosinci 2019.
- Členové školního pedagogického pracoviště se průběžně vzdělávají dle současné nabídky a v souladu s plánem DVPP školy. Dále se vzdělávají samostudiem.

1.3 Skupiny zapojené do realizace preventivního programu

1.3.1 Žáci

- Ve škole je celkem 20 tříd, z toho 8 na nižším gymnáziu a 12 na vyšším gymnáziu, s celkovým počtem asi 600 žáků. Více jak jedna třetina žáků dojíždí autobusem nebo vlakem do školy ze spádových oblastí nymburského okresu Lysá nad Labem, Milovice, Kostomlaty, Poděbrady a Sadská.
- Věk žáků se pohybuje od 11 do 19 let (výjimečně i více). Preventivní aktivity je nutné přizpůsobit dětem a mladým lidem v různém stupni psychosociálního vývoje: od prepubertálních, přes adolescentní po dospělé jedince.
- Specifická je především práce s dospělými studenty, kde již nelze spoléhat na spolupráci s rodiči. U těchto žáků je výjimečně nutné dbát na dodržování školního řádu, neboť mimo školu již mohou tito žáci např. konzumovat alkohol a tabák a nedostávají se tím již do rozporu se zákonem.

1.3.2 Vedení školy

- Ředitelem školy společně se zástupci vytváří základní prostředí pro realizaci preventivních aktivit. Podporují metodika prevence a další pedagogické pracovníky v realizaci aktivit specifické i nespécifické primární prevence, zajišťují jim prostor v běžné výuce a v neposlední řadě zajišťují prostředky (nejen finanční) na tyto aktivity.
- Ředitel školy rovněž pověřuje jednotlivé členy Školního poradenského pracoviště.
- Ředitel školy uděluje dle školního a klasifikačního řádu kázeňská a výchovná opatření (viz [Školní a klasifikační řád](#))

1.3.3 Nepedagogičtí pracovníci

- Nepedagogičtí pracovníci se podílejí na preventivních aktivitách nepřímo, zajišťují chod školy a výměnu informací (sekretářka), financování aktivit, včetně preventivních (hospodářka a mzdová účetní) a technické fungování školy, včetně vybavení potřebného pro preventivní aktivity (školník a úklidový personál).

1.3.4 Pedagogové

- Na realizaci Školního vzdělávacího programu školy se podílí více než 50 pedagogických pracovníků.
- Všichni pedagogové se podílejí na preventivním programu školy zejména formou výchovně vzdělávacího působení na žáky ve výchovně vzdělávacím procesu a na veškerých akcích organizovaných školou. Mimo to realizují specifickou primární prevence v rámci vyučovacích hodin a kurzů, které jsou nedílnou součástí Školního vzdělávacího programu gymnázia. Významnou roli hraje také osobní příklad pedagogů.
- Zvláštní úlohu v realizaci preventivního programu mají třídní učitelé, zejména třídní učitelé tříd nižšího gymnázia. Ti se účastní pořadů primární prevence pořádaných na naší škole především organizací Semiramis. Na pravidelných třídnických hodinách posilují vztahy ve své třídě a provádějí specifickou i nespécifickou primární prevenci. Mimo to samozřejmě řeší, stejně jako učitelé tříd vyššího gymnázia,

kázeňské problémy a ve spolupráci s metodikem prevence a výchovným poradcem provádějí v případě nutnosti diagnostiku třídního kolektivu.

- Třídní učitelé rovněž udělují kázeňská opatření dle školního řádu za méně závažná provinění (viz [Školní a klasifikační řád](#))
- Při vzdělávání třídních učitelů pro práci v třídnických hodinách spolupracuje škola s organizací Magdalena.
- Vzdělávání pedagogů je cílené dle potřeby školy, popř. dle současné nabídky, určené zejména nově nastupujícím pedagogům a třídním učitelům. Bohatou nabídku vzdělávacích akcí zpracovává a koordinuje školní metodik prevence, zajišťuje a předává odborné informace o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy. Rodičovské sdružení Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce podporuje vzdělávání pedagogických pracovníků. Pedagogové se vzdělávají v rámci samostudia a mohou využívat i konzultací s odborníky z Pedagogicko-psychologické poradny Středočeského kraje v Nymburce nebo o. s. Semiramis a dalších institucí.
- Mimo vzdělávání zaměřené přímo na specifickou primární prevenci procházejí pedagogové řadou kurzů a programů zaměřených na jejich pedagogické dovednosti, které posilují soudržnost a schopnost vzájemné spolupráce. Jedná se zejména o projekt Spoluprací k profesionalitě, dále vzdělávání mentorů a v rámci projektu Šablony II podpora tandemové výuky a výměny zkušeností v programu Trojice.

1.3.5 Rodiče

- Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce rozvíjí všestrannou spolupráci s rodiči svých žáků, dbá na dostatečnou informovanost a možnost spolupráce. RSG se také podílí na organizační a finanční stránce některých akcí školy, včetně preventivních, zejména akcí spojených s pobytem na chatách RSG v Rokytnici nad Jizerou.
- Rodiče žáků mohou kontaktovat vedení školy, pedagogy i členy školního pedagogického pracoviště. V případě nutnosti jsou pak sami kontaktováni, zejména třídními učiteli, metodikem prevence, výchovným poradcem, ve vážných případech i vedením školy.
- Další možností je účast na pravidelných schůzkách Rodičovského sdružení Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce RSG. Třídní učitelé informují zákonné zástupce žáků na rodičovských schůzkách o náplni práce školního metodika prevence, výchovné poradkyně a kariérního poradce. V případě nutnosti pak jsou tito přítomni i přímo na schůzce konkrétní třídy. Na třídní schůzky nastupujících ročníků dochází členové školního poradenského pracoviště vždy, aby rodiče nových žáků seznámili se svou činností.
- Informace o činnosti školního poradenského pracoviště lze dále najít na webových stránkách školy a dokumentech zde dostupných: zejména ve Výroční zprávě Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce a v Preventivním programu školy.

1.4 Situace ve škole

1.4.1 Žáci

- Nespecifická primární prevence je zajištěna řadou školních i mimoškolních akcí, na nichž se posilují sociální vztahy ve třídách (sportovní a vzdělávací kurzy), i mimo vymezené třídní kolektivy (projektové dny, charitativní akce, školní akademie aj.). Škola má pro tyto aktivity mimořádně dobré podmínky, díky chatám RSG v Rokytnici nad Jizerou.
- Škola ve spolupráci s pracovníky Centra primární prevence Semiramis zajišťuje dlouhodobý program primární prevence pro žáky nižšího gymnázia, do kterého jsou aktivně zapojeni třídní učitelé a školní metodik prevence. Od školního roku 2019/2020 škola zavedla ve třídách nižšího gymnázia pravidelné třídnické hodiny, které se zaměřují na specifickou i nespecifickou primární prevenci.

- U žáků vyššího gymnázia je preventivní působení zajištěno zahrnutím preventivních témat do běžné výuky a jednorázovými a krátkodobými programy primární prevence dle potřeby a aktuální nabídky.
- Zájmové vzdělávání žáků se uskutečňuje převážně ve školních klubech (sportovních klubech, klubech mladého diváka, debatním klubu apod.).
- Školní metodik prevence získává informace o žácích od jejich učitelů, případně přímo od žáků z dotazníků a anket, z rozhovorů, ze schránky důvěry, e-mailové pošty, hodnocení žáků a učitelů a prostřednictvím webových platformy a mobilní aplikace Nenech to být.
- V případě potřeby zajišťuje metodik prevence sociometrická šetření třídních kolektivů a následnou krizovou intervenci v problémových třídních kolektivech ve spolupráci s odborníky a to s písemným souhlasem zákonných zástupců žáků.
- Nejčastější rizikové chování žáků se týká požívání alkoholu a kouření na školních akcích. Mimo to bylo zaznamenáno, že žáci experimentují i s jinými formami užívání nikotinu (např. žvýkáci tabák). Jednotlivci se rovněž dopouštějí zneužívání léků (zejména psychofarmak) na předpis. Toto rizikové chování však bylo zaznamenáno pouze právě u jednotlivců, nebo mělo pouze dočasný charakter a školou přijatá opatření zabránila v jeho pokračování či opakování. Rovněž vážná narušení sociálních vztahů (typu šikana) jsou vzácná. Zaznamenáno bylo spíše chování naplňující některé znaky kyberšikany, než klasické šikany v kolektivu v prostorách školy.
- Nejzávažnější případy rizikového chování žáků (jako např. alkohol a kouření na školních akcích, zneužívání léků, šikana, neomluvená absence většího rozsahu či ničení školního majetku) jsou projednávány na mimořádných a řádných pedagogických radách. V případě potřeby může být svolána výchovná komise, jíž se účastní kromě ředitele školy, školního metodika prevence, výchovné poradkyně, třídního učitele i zákonní zástupci nezletilých žáků, zletilí žáci, dle potřeby pracovníci OSPODu či Policie ČR. Méně závažná opakovaná porušování školního řádu (pozdní omlouvání, pozdní příchody, nepřezouvání, ztráta žákovské knížky a v neposlední řadě neplnění studijních povinností žáky, nevčasné odevzdávání protokolů laboratorních prací žáky apod.) řeší převážně třídní učitelé. Před odjezdem na vícedenní akce (adaptační, geologické, ekologické, sportovní a lyžařské kurzy, exkurze a zahraniční výměnné pobyty) podepisují žáci prohlášení, v němž se zavazují, že nebudou porušovat školní řád užíváním návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky).

Ve všech výše zmíněných případech rizikového chování postupují pracovníci školy podle [Krizového plánu](#)

1.4.2 Pedagogové

- Pedagogové jsou informováni o aktuálním dění ohledně primární prevence a rizikového chování na pedagogických radách, v případě potřeby radách mimořádných, případně hromadnou elektronickou komunikací.
- Třídní učitelé nižšího gymnázia absolvují před třídnickými hodinami poradu s vedením školy a metodikem prevence. V případě potřeby mohou požádat o návštěvu metodika prevence i přímo na třídnické hodině.
- Ve škole funguje monitorovací systém rizikového chování žáků. Spočívá v odhalování nežádoucích projevů chování žáků ve školním i mimoškolním prostředí. Je založen na spolupráci školního metodika prevence s výchovnou poradkyní, kariérním poradcem, třídními učiteli, ostatními pedagogickými i nepedagogickými pracovníky školy. Cílem tohoto systému je podchycení rizikového chování jednotlivých žáků a následná pedagogická intervence při řešení rizikového chování žáků tak, aby nedocházelo k vyhocení konfliktních situací a k narušování optimálního sociálního klimatu ve třídě či škole; učitelé zapisují poznámky o nevhodném chování žáků do poznámky v elektronické třídní knize, popř. žákovské knížky u žáků prim, třídní učitelé je průběžně vyhodnocují ve spolupráci se školním metodikem prevence.

- Učitelé informují školního metodika prevence o výchovných problémech žáků. Školní metodik prevence vede evidenci výskytu rizikového chování žáků ve škole a při aktivitách pořádaných školou. Podle závažnosti jednotlivých případů řeší rizikové chování žáků, přičemž postupuje dle krizových scénářů (viz Krizový plán, Školní program proti šikanování, Strategie předcházení školní neúspěšnosti), doporučených metodických pokynů MŠMT, školního řádu, úzce spolupracuje s vedením školy. Vážnější případy konzultuje s okresním metodikem prevence či dalšími odborníky z organizací zabývajících se problematikou primární prevence rizikového chování a z organizací poskytujících odbornou pomoc.
- Učitelé konzultují se školním metodikem prevence jednotlivé případy rizikového chování žáků a hledají společně s třídním učitelem žáka nejlepší způsob řešení daného problému.
- Závažná narušení vztahů učitelů a žáků (šikana učitele) nebyla zaznamenána. V případě podezření na takové chování řeší metodik prevence situaci osobním rozhovorem s dotyčným pedagogem.

1.4.3 Rodiče

- Školní metodik prevence komunikuje se zákonnými zástupci při osobních jednáních, e-mailem, telefonicky, případně při pravidelných schůzkách RSG.
- Školní metodik prevence vypisuje konzultační hodiny pro žáky a jejich zákonné zástupce.
- Školní metodik prevence a výchovná poradkyně se pravidelně účastní úvodních schůzek Rodičovského sdružení Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce nastupujících ročníků a dle potřeby také dalších.
- Aktivnímu řešení problematiky primární prevence ve škole napomáhá Generální dohoda, vytvořená vedením školy v souladu s platným školním řádem a platnými zákony uzavřená mezi Gymnáziem Bohumila Hrabala v Nymburce a zákonnými zástupci nezletilých žáků. Platí po dobu studia nezletilého žáka na gymnáziu. Tato dohoda ošetřuje oblasti: zveřejňování oficiálních fotografií zhotovených na akcích školy, souhlas zákonných zástupců s užitím diagnostických metod v zájmu udržení optimálního sociálního klimatu ve škole. Jména pověřených osob jsou součástí dodatku Generální dohody.

Se všemi získanými informacemi nakládá školní metodik prevence i ostatní zaměstnanci školy v souladu s platnou právní normou (Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů).

1.5 Silné a slabé stránky školy v oblasti primární prevence

1.5.1 Silné stránky

- Škola z dlouhodobého hlediska řeší jen minimum závažných případů rizikového chování.
- Dlouhodobá spolupráce s organizací Semiramis vytvořila kontinuitu řešení primární prevence ve třídách nižšího gymnázia.
- Chaty RSG umožňují posílat žáky pravidelně, několikrát za studium, mimo budovu školy, což přispívá k budování sociálních vztahů mezi nimi.

1.5.2 Slabé stránky

- Pobyt na chatách se dlouhodobě ukazuje jako problematický z hlediska užívání alkoholu a nikotinu v místech a na akcích, na něž se vztahují pravidla školního řádu.
- Na základně zkušenosti metodika prevence z rozhovorů se žáky a podle minimálního využívání schránky důvěry a aplikace Nenech to být lze soudit, že ochota žáků svěřovat se pedagogickým pracovníkům (být anonymně) je malá a selhává tak hlavní zdroj informací pro prevenci rizikového chování.

1.5.3 Příležitosti

- Ve školním roce 2019/2020 začala škola s realizací pravidelných třídnických hodin zaměřených na primární prevenci. Je v nejlepším zájmu školy tuto aktivitu udržet, rozšířit, ideálně na všechny třídy gymnázia, a třídní učitele podporovat v dobrém vedení těchto hodin.

1.5.4 Rizika

- Nelze s jistotou říci, že malý počet řešených případů skutečně odráží realitu naší školy, jako místa s bezpečným klimatem. Nelze vyloučit, že k rizikovému chování dochází, jen má u žáků gymnázia jinou a méně zjevnou povahu, než na jiných typech základních a středních škol.

2 Dlouhodobé cíle programu

Cíle programu vycházejí především ze Školního vzdělávacího programu a Školního akčního plánu.

2.1 Hlavní dlouhodobé cíle

- výchova žáků ke zdravému životnímu stylu
- udržení zdravého sociálního klimatu ve škole
- výchova žáků k osvojení pozitivního sociálního chování
- harmonický a všestranný rozvoj žákovy osobnosti
- zvyšování odolnosti žáků vůči rizikovému chování (osvětou, rozvíjením pozitivních osobnostních vlastností, posilováním zdravých sociálních vazeb v žákovském kolektivu)
- začlenění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (např. žáků se zdravotním a sociálním znevýhodněním a žáků s odlišným mateřským jazykem) a nadaných žáků do kolektivu vrstevníků a do českého vzdělávacího systému

2.2 Specifické krátkodobé cíle aktuální pro každý školní rok

- zajistit realizaci adaptačních kurzů pro žáky prim a prvního ročníku
- seznámit členy pedagogického sboru se změnami v preventivním programu a krizovém plánu
- pokračovat ve spolupráci s Centrem primární prevence Semiramis, které zajišťuje dlouhodobý program primární prevence ve škole pro žáky nižšího gymnázia
- zajistit ve spolupráci s výchovnou poradkyní pomoc a individuální přístup žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané
- zajistit ve spolupráci s vyučujícími češtiny účinnou pomoc žákům - cizincům se začleněním do vzdělávání a výukou v českém jazyce
- podporovat jednotný postup pedagogů při řešení rizikového chování žáků v souladu se Školním řádem Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce, Preventivní programem a Krizovým plánem školy
- podpořit práci třídních učitelů na pravidelných třídnických hodinách

3 Realizace preventivního programu

Pro komplexní zajištění úkolů v oblasti primární prevence je potřeba spolupráce všech subjektů podílejících se na výchově a vzdělání žáků ve škole.

3.1 Realizace specifické a nespecifické primární prevence

- Dle metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže se škola rozhodla zahrnout do realizace preventivních aktivit zejména tato témata specifické primární prevence:
 - Prevence záškoláctví
 - Prevence šikany, kyberšikany a extrémních projevů agrese
 - Prevence rizikových sportů
 - Prevence rizikového chování v dopravě
 - Prevence všech forem xenofobie a diskriminace
 - Prevence sexuálního rizikového chování
 - Prevence závislostního chování
 - Prevence poruch příjmu potravy
 - Prevence problémů spojených se syndromem CAN
 - Prevence působení sekt, extrémních politických hnutí a subkultur
 - Prevence prekriminálního a kriminálního chování
- Jako nespecifickou prevenci označujeme všechny aktivity, které posilují zdravé klima ve třídě i ve škole a působí tak preventivně proti vzniku rizikového chování. Hlavní cíle aktivit nespecifické primární prevence na naší škole jsou zejména tyto:
 - Posílení důvěry mezi žáky i mezi žáky a učiteli
 - Posílení přátelských vazeb v třídních kolektivech i mimo ně
 - Výchova k odpovědnosti za druhé a schopnosti zachovat se v krizové situaci vhodně
 - Radost z objevování a učení se novým věcem
 - Utváření školy jako bezpečného prostředí ve fyzickém i duševním slova smyslu

3.2 Realizace preventivního programu externími spolupracovníky

- Dlouhodobý program primární prevence pro žáky nižšího gymnázia zajišťuje škola ve spolupráci s občanským sdružením Semiramis. Pravidelná setkávání (dvakrát ročně) zahrnují většinu výše zmíněných témat i aktivity nespecifické primární prevence. Nezahrnutá témata jsou součástí běžných vyučovacích hodin nebo speciálních programů (viz dále).
- Vzdělávání třídních učitelů ve znalostech a dovednostech potřebných k vedení třídnických hodin zajišťuje veřejně prospěšná společnost Magdalena.
- Doplnění programu primární prevence pro žáky vyššího gymnázia (mimo běžné vyučovací hodiny) je zajištěn externími spolupracovníky dle aktuální nabídky a potřeby.
- Besedy, přednášky a výukové programy (sexuální výchova, dopravní výchova, kyberšikana, návykové látky, šikana, výchova ke zdravému životnímu stylu – poruchy příjmu potravy, zubní hygiena, domácí násilí a linky bezpečí) nabízejí vyučující žákům všech stupňů gymnázia dle momentální nabídky.

3.3 Realizace preventivního programu zaměstnanci školy ve vyučovacích hodinách

- Specifická a nespecifická primární prevence rizikového chování žáků je realizována především přirozeně v rámci výchovně vzdělávacího procesu, aktivity (výklad, besedy, diskuze, seminární práce, eseje, maturitní písemné práce, dotazníková šetření, referáty, prezentace, využití internetu, soutěže).

- V následujících tabulkách je přehled témat a hodinové dotace věnované tématům specifické primární prevence v hodinách.

Tabulka 1 Témata hodin pokrývající průřezová témata

Předmět	Téma vyučovací hodiny
OBV ZSV SPS PMV	Obecná psychologie – vědomí a nevědomí, změněné stavy vědomí Psychologie osobnosti – sebezvoje Vývojová psychologie – zdravý psychický vývoj jednotlivce, rizikové faktory Psychopatologie – prevence duševních poruch, závislosti, poruchy příjmu potravy Člověk ve společnosti – komunikativní dovednosti, manipulace, asertivita Sociální patologie – šikanování a agresivita, dysfunkční rodina, diskriminace Politologie – extremismus, parlamentní zákonodárství, politická manipulace Právo – trestní právo, rodinné právo, pracovní právo, zákony týkající se drog, vnitřní řád školy Ekonomie – reklama na alkohol, tabákové výrobky, manipulativní techniky v marketingu Religionistika – sekty a sektářství, náboženské konflikty, islám
Chemie	BOZP – práce s jedy, organickými rozpouštědly Alkohol, tabák – závislosti Alkaloidy – zneužívání návykových látek, léčiva, anabolika
Biologie	Biologie člověka – vliv návykových látek na vývoj jedince. Potravní řetězec – vliv racionální výživy na zdraví (stravovací návyky, sestavování jídelníčku, poruchy příjmu potravy – mentální anorexie, bulimie. Zdravý životní styl – nepodléhat toxikomanii. Botanika – mák, surovina pro farmaceutický průmysl, zneužití; pšadné rostliny; konopí seté, durman, houby atd.
Tělesná výchova	Výchova ke zdravému životnímu stylu – zvyšování odolnosti proti zátěži, posilování, anabolika, relaxace, regenerace po zátěži
Zeměpis	Regionální zeměpis – hlavní centra produkce drog, nelegální obchod Demografie – rasy, etnika, světová náboženství
IVT	Bezpečné chování na sociálních sítích – digitální stopa, kyberšikana, hoaxy a dezinformace, online hazard, hacking a spyware, šifrovaná komunikace
Dějepis	Návykové látky v dějinách – opiové války
Cizí jazyky	Společná témata – město a doprava, komunikace, sociální síť a závislost na nich Ruský jazyk – ruské reálie, vztah k homosexuálům v Rusku
Český jazyk a literatura	Téma drog v literatuře – alkoholismus (Zola, Poe), surrealismus, beat a hippies generation, český underground, Memento Radka Johna Mediální gramotnost – posilování extremistických témat ve společenské diskusi, obrana proti manipulaci v médiích
Fyzika	Ochrana zdraví před fyzikálními vlivy – radiace
Hudební výchova	Hudba a drogy – hnutí hippies, festival ve Woodstocku, festival v Altamontu, hudebníci, kterým předčasně ukončily život drogy
Výtvarná výchova	Výtvarné umění a drogy - omamné látky obsažené ve výtvarných potřebách, tvorba umělců pod vlivem návykových látek a dopad na jejich zdraví

Tabulka 2 Specifická prevence v hodinách pro jednu třídu v ročníku (1 hodina = 60 minut)

Specifická prevence – preventivní témata obsažená v ŠVP								
Ročníky	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Prevence záškoláctví	0,5	-	-	-	-	-	-	-
Prevence šikany a extrémních projevů agrese, kyberšikany	0,5	1	0,5	0,5	1,5	0,5	-	-
Prevence rizikových sportů	-	-	-	-	1	1	0,5	-
Prevence rizikového chování v dopravě	-	2,5	-	1	-	0,5	-	-
Prevence rasismu a xenofobie	1,5	4	3	4,5	2,5	3,5	4	3,5
Prevence působení sekt	-	-	-	-	0,5	-	-	1
Prevence sexuálního rizikového chování	-	-	-	0,5	1	0,5	-	-
Prevence v adiktologii (užívání návykových látek a závislostní chování)	2,5	2,5	4	3	6,5	5,5	9,5	4
Prevence poruch příjmu potravy	-	-	1	-	1,5	0,5	1,5	0
Prevence problémů spojených se syndromem CAN	1	-	-	-	0,5	-	-	-
Základní vzorce bezpečného chování napříč typy rizikového chování	1	1	1	1	2	2	1	1
Právní vědomí napříč typy rizikového chování	1	-	-	2	-	3	1	-
Prevence prekriminálního a kriminálního chování	0,5	0,5	0,5	1,5	0,5	2,5	0,5	-

Tabulka zachycuje součet za všechny předměty. Školní metodik prevence má k dispozici i podrobnou tabulku témat a časových dotací za každý předmět.

3.4 Realizace preventivního programu zaměstnanci školy mimo vyučovací hodiny

3.4.1 Pravidelné akce

- **Adaptační kurzy** pro žáky nastupujících prim a prvních ročníků se odehrávají na chatách RSG v Rokytnici nad Jizerou a zaměřují se zejména na nespecifickou primární prevenci, posílení vztahů v novém kolektivu a seznámení žáků. Hlavním nástrojem je přítomnost lektorů z řad žáků vyšších ročníků a třídních učitelů. Program dále zajišťují učitelé výchovných předmětů a v případě prvního ročníku také školní metodik prevence.
- **Standardní třídnické hodiny** slouží mimo řešení organizačních a kázeňských problémů a také k osvětě a poradenství (školní řád, preventivní program, Krizový plán školy, učební styly a umění učit se, předcházení neprospěchu žáků, neomluvené hodiny, záškoláctví, agresivita, vulgarismy, šikana a kyberšikana, plnění studijních povinností, alkohol a kouření na školních akcích, ničení školního majetku). Zařazují se do výuky v klíčových bodech školního roku (zejména na začátku a konci) a dále dle potřeb školy a třídních učitelů.
- **Pravidelné třídnické hodiny** ve třídách nižšího gymnázia slouží k realizaci primární i sekundární prevence a posilování důvěry mezi třídním učitelem a jeho třídou. Na realizaci třídnických hodin spolupracují třídní učitelé s metodikem prevence.
- **Další vícedenní kurzy** (mediální, lyžařské, ekologické, geologické a sportovní) slouží jako další důležitý nástroj nespecifické primární prevence. Akce zajišťují příslušné předmětové komise.
- **Charitativní akce** (Srdíčkový den, Světluška aj.) přímo zapojují jen malé množství žáků, oslovují však většinu žáků školy a posilují jejich kladné osobnostní vlastnosti.
- **Branný den** je projektový den věnovaný ochraně života a zdraví za mimořádných situací. Žáci se seznamují s postupy jednání v krizových situacích.
- **Exkurze** (v rámci ŠVP i mimořádné) plní cíle nespecifické primární prevence i specifické (např. návštěva Okresního soudu).
- Účast školy v programu **DOFE** umožňuje aktivním žákům zažít mimořádné situace a posílit tak jejich sebevědomí a týmového ducha.
- Účast na školních představeních projektu **Jeden svět** podporuje v žácích kritické myšlení a myšlení v globálních souvislostech, zvyšuje přehled o současné dění a zvyšuje odolnost proti všem formám diskriminace.
- **Nepovinné předměty a další pravidelné mimoškolní aktivity** jsou pravidelně zařazovány do výukového plánu gymnázia a umožňují našim žákům trávit svůj čas po vyučování účelně a smysluplně. Pro aktuální školní rok byly žákům nabídnuty tyto:
 - Sportovní hry – volejbal
 - Sportovní hry – florbal
 - Sportovní hry – basketbal
 - Debatní klub
 - Nepovinné jazyky – němčina
 - Psaní na PC všemi deseti
 - Klub mladého diváka

3.4.2 Nepravidelné akce

- Mimo pravidelné aktivity se mohou žáci účastnit i řady dalších mimoškolních akcí, které jsou realizovány podle možností a potřeby. Jsou to:
 - víkendová či prázdninová soustředění
 - výměnné a poznávací zájezdy
 - zahraniční i tuzemské exkurze
 - jazykové kurzy

- sportovní aktivity: sportovní turnaje (vánoční volejbalový turnaj, noční orientační běh, štafetový běh o pohár ředitele školy, streetballová liga, pétanque...).

3.4.3 Akce žáků podporované školou

- Několik pravidelných akcí během roku pořádá **Studentský parlament** (především Majáles, Studentské volby, burza učebnic, vítání nových studentů a slavnostní zakončení školního roku). Koordinaci a spolupráci parlamentu se školou zajišťuje kariérní poradce.
- Dále se naši žáci účastní stáží na vysokých školách, nejrůznějších soutěží a olympiád a burz škol. Všechny tyto zkušenosti posilují jejich sebevědomí, zvětšují jejich přehled a zvyšují jejich šance na úspěch v dalším studiu.
- Významnou akcí maturitního ročníku je maturitní ples, který je zcela v rukou studentů a nejedná se o akci školy, ale po dohodě mohou na jeho realizaci spolupracovat s třídním učitelem. Příprava tak náročné akce posiluje týmovou spolupráci, finanční gramotnost a sebevědomí žáků.

3.4.4 Služby poskytované školním metodikem prevence a dalšími členy Školního poradenského pracoviště

- Školní metodik prevence a výchovná poradkyně realizují osvětovou a poradenskou činnost a zajišťují pro tuto činnost v případě nutnosti vhodné externí spolupracovníky.
- Školní metodik zajišťuje sociometrická a dotazníková šetření v ohrožených třídních kolektivech.
- V případě nutnosti zajišťuje školní metodik prevence ve spolupráci s výchovnou poradkyní krizovou intervenci. V závažných případech konzultuje postupy řešení s vedením školy a vhodnými institucemi mimo školu (oblastní a krajský metodik prevence, PPP, Policie ČR aj.). Ve spolupráci s nimi také zajišťuje vhodnou krizovou intervenci.
- Díky chatám RSG může škola zajistit ozdravné pobyty problémových třídních kolektivů.
- Školní metodik prevence poskytuje metodické vedení a aktuální informace vedení školy a dalším pedagogickým pracovníkům především na pravidelných i mimořádných pedagogických radách, prostřednictvím elektronické komunikace, sdílení informací a dat přes nástroje Google a na nástěnkách umístěných v přízemí.
- Školní metodik prevence je k dispozici žákům i jejich zákonným zástupcům v konzultačních hodinách a po dohodě i mimo ně, případě potřeby může komunikace probíhat i telefonicky nebo emailem. Realizuje informační, konzultační a metodická činnost pro žáky a jejich zákonné zástupce, poskytuje kontakty na odborníky. Na internetových stránkách školy a nástěnkách v přízemí pravidelně aktualizuje informace z oblasti primární prevence. V případě nutnosti kontaktuje žáky i jejich zákonné zástupce přes jejich ověřené emailové adresy.
- Školní metodik prevence aktualizuje nabídku vhodných preventivních aktivit a dle možností prosazuje a organizuje jejich realizaci.
- Školní metodik prevence pravidelně aktualizuje síť kontaktů, spolupracuje s externími institucemi a poskytuje v případě potřeby pedagogům, žákům i jejich zákonným zástupcům kontakty.

4 Evaluace

Evaluace Preventivního programu Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce je jeho nedílnou součástí. Provádí ji školní metodik prevence.

4.1 Postupy a metody evaluace

- Školní metodik prevence vede evidenci rizikového chování žáků ve škole, jednou za rok zpracovává zprávu o činnosti školního metodika prevence, kde hodnotí aktuální školní rok a plnění Preventivního programu školy. V tomto duchu také vypracovává příspěvek text do Výroční zprávy školy.
- Eviduje realizaci veškerých aktivit primární prevence na škole včetně počtu žáků, kteří se jich zúčastnili.
- Metodik se účastní hodin, v nichž probíhají preventivní aktivity, buď jako aktivní činitel nebo jako pozorovatel. Získané záznamy jsou důležitým zdrojem evaluace.
- Další podklady pro evaluaci získává na základě orientačního průzkumu nebo dotazníkového šetření, které probíhá ve vytipovaných třídách či ročnících gymnázia, srovnáváním současného stavu s předchozími údaji. Zpětnou vazbu o kvalitě a přínosu aktivit primární prevence získává na základě dotazníků a anket žáků, zákonných zástupců či pedagogů.
- Metodik prevence využívá on-line systém výkaznictví preventivních aktivit ve školách. Vyplněné výkazy odesílá, tiskne a archivuje.

4.2 Evaluace naplňování cílů preventivního programu za školní rok 2020/2021

- Převážná část školního roku proběhla v režimu distanční výuky, což ovlivnilo zejména akce nespécifické primární prevence (sportovní a lyžařské kurzy, projektové dny atd.), které se v podstatě nekonaly
- Významně omezeny epidemiologickou situací byly již adaptační kurzy.
- Pravidelné třídnické hodiny byly realizovány pouze na začátku roku. Jejich přesun do online prostředí nebyl realizován, ovšem podle dotazníkového šetření mezi třídními učiteli realizovala většina učitelů období třídnických hodin i v rámci distanční výuky z vlastní vůle a po dohodě s žáky.
- Setkání s lektory Semiramis se podařilo zrealizovat v plném rozsahu, tj. dvakrát pro každou třídu nižšího gymnázia. První setkání byla ve všech třídách v online podobě, kterou však metodik prevence může z vlastní zkušenosti hodnotit jako zdařilou.
- Vzdělávání třídních učitelů v v.p.s. Magdalena rovněž proběhlo částečně v online podobě. Zúčastnili se ho dvě třídní učitelky.
- Vzhledem k tomu, že výuka většiny předmětů probíhala v téměř plném rozsahu se podařilo naplnit i ta témata specifické primární prevence, která jsou součástí běžného obsahu hodin.
- Z pravidelných akcí specifické primární prevence se nepodařilo realizovat besedu Čas proměn.
- Podle dotazníkového šetření realizovaného vedením školy mezi rodiči žáků a následné korespondence metodika prevence s některými rodiči měla distanční výuka dopady především na sociální potřeby žáků. Nejhuře nesli právě odloučení a ztrátu každodenního kontaktu se svými spolužáky. Po návratu k prezenční výuce na konci školního roku jsme však nezaznamenali žádný výrazný dopad na psychiku našich žáků.
- Metodik prevence řešil pouze jedno oznámení rizikového chování v závěru roku, které se ale týkalo žáka jiné školy. Vše tedy bylo řešeno ve spolupráci s třídním učitelem radou, jak je možné v takovém případě postupovat.

- Po dohodě s vedením školy se součástí preventivního programu nestane žádný specifický dokument řešící primární prevenci v době distanční výuky. Důvodem je především obtížná předvídatelnost takové situace, zejména rozsahu distanční výuky. Zkušenosti učiněné v minulém a předminulém školním roce budou budou využity podle konkrétních specifik případné nové distanční výuky.

Zkušenosti s distanční výukou byly zohledněny v cílech na školní rok 2021/2022.

5 Cíle a plány na aktuální školní rok 2021/2022

5.1 Specifické podmínky školního roku 2021/2022

Ve většině školního roku 2020/2021 byla prezenční výuka na Gymnáziu Bohumila Hrabala v Nymburce nahrazena z důvodů celosvětové pandemie nemoci Covid-19 a vyhlášení mimořádných opatření Vládou České republiky distanční výukou. Přímé dopady jsou popsány v podkapitole Evaluace.

V aktuálním školním roce 2021/2022 by takový zásah do výuky již hrozit neměl, i když to nelze zcela vyloučit. Hlavním cílem tedy bude obnovit činnosti související s primární prevencí pokud možno alespoň v takovém rozsahu, v jakém se realizovaly před nástupem distanční výuky.

5.2 Specifické krátkodobé cíle pro školní rok 2021/2022

- realizovat plán primární prevence v plném rozsahu
- realizovat spolupráci s o.s. Semiramis v plném rozsahu v prezenční podobě
- zajistit možnost vzdělávání třídních učitelů v dovednostech důležitých pro vedení třídnických hodin veřejně prospěšnou společností Magdalena
- podpořit třídní učitele při realizaci pravidelných třídnických hodin metodickým vedením, přímou účastí v hodinách, organizací dalšího vzdělávání a postupným vytvářením databáze metodických materiálů
- realizovat další fázi dotazníkového šetření vlivu třídnických hodin a třídního klimatu ve třídách nižšího gymnázia

5.3 Časový harmonogram stálých aktivit ve školním roce 2020/2021

Tabulka 3 Časový harmonogram předem známých akcí

Měsíc	Aktivita	Doba	Třídy Ročníky Počet žáků	Organizátor Odborníci
Září	Adaptační prožitkové kurzy	5 dní	1PA, 1PB	Realizační tým VP, ŠMP, Sd, TU
	Adaptační prožitkový kurz	3 dny	1.A	
	Charitativní akce – Srdíčkové dny	2 dny	10 žáků	Op
	Charitativní akce – Světluška	1 den	5 žáků	Op
	Geologické kurzy	5 dní	2A, 6XA, 6XB	PK BIO
	Schůzky RSG pro nastupující ročníky	2 h	zákonní zástupci 1PA, 1PB, 1A	Vedení, St, Mu
Listopad	Schůzky RSG	3 h	zákonní zástupci	všichni
Prosinec	Charitativní akce – Srdíčkové dny	2 dny	10 žáků	ŠMP
	Vánoční koncert – charitativní akce (prodej výtvarných produktů žáků)	8 h	8 tříd, rodiče a další příbuzní	Po, PK EVV, PK EHV, další pedagogové
Leden	Lyžařské kurzy	5 dní	žáci ze všech tříd	PK TEV
Únor	Lyžařské kurzy	5 dní	žáci ze všech tříd	PK TEV
Březen	Beseda – Čas proměn	2 h	dívky z prim	VP, Mgr. Blažková
Květen	Schůzky RSG	3 h	zákonní zástupci	všichni
Červen	Mediální kurzy	6 dní	tercie	PK CJL
	Sportovní kurzy	5 dní	třetí ročníky	PK TV
	Branný den	1 den	třídy VG	všichni kantoři + externí spolupracovníci
Akce bez předem daného termínu	Program primární prevence pro třídy NG	2 x 3 h	všechny třídy NG	TU, ŠMP, Semiramis
	Vzdělávání třídních učitelů	3x 2 dny	-	Magdalena
	Pravidelné třídnické hodiny NG	1 h měsíčně	všechny třídy NG	TU, ŠMP

6 Kontakty

Zde lze najít pouze jmenný seznam s adresou. Seznam s konkrétními kontakty vlastní a pravidelně aktualizuje školní metodik prevence.

6.1 Organizace a instituce, s nimiž škola pravidelně spolupracuje

- **Centrum primární prevence Středočeského kraje Semiramis**, Sadová 2107, 288 02 Nymburk
- **Magdalena o.p.s.** Včelník 1070, 252 10 Mníšek pod Brdy
- **Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje**, pracoviště Nymburk, Masarykova 895, 288 02 Nymburk
- **Oblastní metodik prevence:** Mgr. Et Mgr. Štěpánka Papíková, Masarykova 895, 288 02 Nymburk

6.2 Organizace a instituce, s nimiž škola spolupracuje v případě potřeby

- **Oddělení sociální péče o dítě**, Městský úřad Nymburk, Náměstí Přemyslovců 165
288 02 Nymburk
- **Probační a mediační služba**, Boleslavská 139, Nymburk
- **Policie ČR**, Obvodní oddělení Nymburk
- **Městská policie Nymburk**
- **Okresní soud a prokuratura v Nymburce**, Soudní 996/10, 288 02 Nymburk
- **Středisko výchovné péče**, Polepská 252, 280 02 Kolín
- **KÚ Středočeského kraje**, odbor školství

6.3 Psychologické a psychiatrické ambulance

- **Psychologická ambulance pro starší děti, dorost a dospělé**, Poliklinika na sídlišti,
Okružní 2160, 288 02 Nymburk
- **Psychologická ambulance**, Boleslavská 1854, 288 02 Nymburk,
- **Ambulance psychiatrie pro děti a dospělé**, Smetanova 55, 288 02 Nymburk
- **Psychologické poradenství pro dorost a dospělé**,
- **Centrum duševního zdraví**, Hřbitovní ulice, 280 00 Kolín, MUDr. Viktorínová, dětský neurolog

6.4 Organizace organizující volnočasové aktivity

- **DDM Nymburk**, 2. května 968/16, 288 02 Nymburk
- **ZUŠ Nymburk**, Palackého tř. 574, 28802 Nymburk
- **Dům Symfonie Poděbrady**, Za Nádražím 56, 290 01 Poděbrady

6.5 Krizové linky a linky bezpečí

- **Anonymní linka pomoci v krizi**, Policie ČR, Tel.: 974 834 688
- **Linka důvěry**, Mladá Boleslav, Tel.: 326 741 481
- **Linka důvěry**, Kutná Hora, Tel.: 327 511 111, 602 874 470
- **Linka bezpečí** (pro děti a studenty do 25 let), Tel.: 116 111
- **Linka bezpečí** (rodičovská linka), Tel.: 606 021 021
- **Národní linka prevence AIDS**, Tel.: 800 144 444

7 Závěr

Preventivní program si klade za cíl vytvořit ve škole bezpečné prostředí k všestrannému rozvoji osobnosti žáka během výuky i ve volném čase tráveném ve škole. Žák by neměl být na půdě školy ohrožován sociálně patologickými jevy a ze školy by měl odcházet odolnější vůči jejich působení i mimo školu. Proto klade program velký důraz nejen na informovanost žáků, ale také na nespecifickou prevenci. Na vytváření podmínek pro rozvoj zdravých mezilidských vztahů, pozitivního přístupu k sobě samému, společnosti i kulturním hodnotám.

Cílem programu je učinit primární prevenci přirozenou součástí chodu školy, do níž jsou aktivně zapojeni zaměstnanci i žáci školy. Má podporovat jejich vzájemnou spolupráci, sdílení informací a osvědčených postupů.

Poslední aktualizace: 15. listopadu 2021

Mgr. Martin Machurka
Školní metodik prevence

RNDr. Jiří Kuhn
Ředitel školy

Seznam příloh

Příloha I: Program proti šikanování

Příloha II: Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Program proti šikanování

Šikana patří k nejvýznamnějším sociálně patologickým jevům, s nimiž se mohou žáci i učitelé na škole setkat. Závažnost tkví nejen v následcích pro samotnou oběť šikany, ale také v tom, kolik lidí je do dlouhotrvající šikany přímo i nepřímo zapojeno, jak šikana naruší vztahy ve školní třídě a někdy i na celé škole. Proto je nesmírně důležité šikanu, pokud už vzniká, podchytit již v jejích raných fázích.

1 Pozorovatelné projevy šikany ve škole

Znalost vnitřního vývoje šikanování umožňuje respektovat jednotlivé stupně obtížnosti léčby, diferencovat pomoc a promyšleně volit diagnostické, popř. terapeutické postupy při počáteční a pokročilé šikaně.

1.1. Základní znaky šikany

Je nutné odlišit skutečnou šikanu od jiných, (z psychosociálního hlediska) méně nebezpečných projevů chování žáků: pošťuchování, rvačky, tzv. naschvály aj. Je třeba mít na paměti, že nálepka šikanovaného (oběti) i šikanujícího (agresora) je ve školním prostředí vážné obvinění a v případě nešetřného a uspěchaného šetření může být napácháno více škody než užitku.

Proto vždy, když označujeme nějaké jednání za šikanu, musíme zvážit zda ...

- agresor vůči šikanovanému uplatňuje moc, převahu, vztah mezi nimi je výrazně nerovný (na rozdíl od „obyčejné“ rvačky, kdy se perou oba)
- jednání agresora je záměrné, někdy i plánované
- cílem agresora není něčeho dosáhnout, ubližuje pro ubližování samo
- jednání agresora je opakované a dlouhodobé

1.1.1. Nepřímé znaky šikanování

Čeho by si měli všimnout učitelé

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními
- žák o přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- zašpiněný nebo poškozený oděv
- stále postrádá nějaké své věci
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- mění svou pravidelnou cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Čeho by si měli všimát rodiče

- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo, komunikovalo po internetu apod.
- nechce jít ráno do školy, dítě odkládá odchod z domova, možno pozorovat strach, ztráta chuti k jídlu
- různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem
- dítě chodí domů ze školy hladové
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě, ale odmítá svěřit se s tím, co ho trápí
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody, případně doma krade peníze
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma (Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat, ale mohou být také projevem zvýšeného stresu, v němž se dítě nachází.)
- dítě se vyhýbá docházce do školy
- dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku

1.1.2. Přímé znaky šikanování

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. (Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný. Může jít o součást běžné komunikace.)
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jí podřizuje
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

1.2. Kyberšikana

- jedná se o variantu šikany, kdy agresor užívá k šikaně elektronické komunikační prostředky (mobilní telefon, počítač, tablet ...) s využitím SMS, telefonátu nebo dnes nejčastěji internetu, zejména sociálních sítí
- oproti klasické šikaně často oběť agresora nezná, je skryt za přezdívkou, falešným profilem na sociální síti apod.
- nejčastější typy kyberšikany jsou: šíření pomluv, nenávistné komentáře u fotografií, v diskusích apod., vytváření a šíření obrázků a videí (skutečných nebo upravených) bez vědomí a proti vůli zobrazovaných osob, cyberstalking (pronásledování na internetu), sexting (pořizování, šíření a zneužívání sexuálního obsahu, nejčastěji fotografií nebo videí)
- k méně častým, ale velmi nebezpečným patří kybergrooming (snaha navázat, nejčastěji pod falešnou identitou, s obětí vztah a sejít se i v reálném životě), vydírání (často za účelem zisku peněz nebo sexuálního uspokojení agresora) a manipulace k jednání poškozujícímu fyzické nebo duševní zdraví
- projevy mohou být podobné, jako u klasické šikany, s tím rozdílem, že změny chování nejsou vázány pouze na školu (oběť se necítí jistě ani doma)
- k projevům se připojují změny chování v souvislosti s moderními technologiemi (např. výrazně více času tráveném na telefonu, u počítače, nezvyklá opatrnost a vyšší míra zatajování apod.)

1.2.1. Specifika kybernetické šikany

- šikana se může odehrávat kdekoliv, kde má oběť elektronické zařízení (je tedy problematické určit, zda se šikana odehrála na půdě školy nebo ne)
- anonymita ztěžuje šetření (zejména ve školním prostředí bez technických možností)
- informace jednou umístěné na internet je velmi těžké ze sítě zcela odstranit, následky kyberšikany tedy mohou oběti opětovně komplikovat život i dávno po vyřešení celé události
- šetření vyžaduje znalosti moderních technologií

1.3. Šikana ve vztahu žák – učitel

1.3.1. Šikana učitele ze strany žáků

- má všechny výše popsané znaky
- při šikaně učitele dochází k narušení jasně definovaných rolí, formální autorita učitele je přehlížena a učitel se dostává do podřízeného postavení
- velmi často bývá spojeno s různými formami kyberšikany (např. natáčení a focení učitele ve škole i mimo ní a šíření těchto materiálů)

1.3.2. Řešení šikany učitele ze strany žáků

- klíčovou složkou prevence tohoto typu šikany je budování bezpečného klimatu školy nejen pro žáky, ale také pro zaměstnance, velmi důležitá je důvěra mezi pedagogy a vedením školy, stejně jako mezi pedagogy navzájem
- šikanovaný učitel je zde obětí a nelze situaci považovat za jeho osobní selhání
- rozpoznanou počínající šikanu učitele lze řešit podobnými postupy jako šikanu mezi žáky (viz výše), zejména v součinnosti s metodikem primární prevence, třídním učitelem a vedením školy, třídní učitel a ředitel školy může využít kázeňská opatření dle školního řádu
- v případě pokročilých forem šikany postupuje metodik prevence a vedení školy podle krizového plánu s využitím možností daných školním řádem a školským zákonem:
 - školní řád považuje jakoukoliv formu šikany či chování přímo ohrožující zaměstnance školy za důvod k podmínečnému vyloučení
 - školský zákon jednoznačně definuje šikanu učitele či jiného zaměstnance školy jako zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem
 - jako řešení zákon umožňuje řediteli oznámit takové jednání na OSPOD (v případě nezletilého žáka) a státnímu zastupitelství (v případě zletilého žáka)

1.3.3. Šikanování žáka učitelem

- má všechny výše popsané znaky
- mocenská převaha učitele nad žákem je posílena autoritou učitele a někdy bohužel i solidaritou v rámci učitelského sboru
- šikana může být dovedně skryta do výchovného a výukového procesu (známkování, zkoušení apod.)
- případy šikanování žáků učitelem kladou vysoké požadavky na profesionalitu metodika prevence
- základem prevence je dobrý vztah učitelů a žáků (aby se nebáli svěřit se) a odpovědný přístup vedení školy (aby nebyl učitel – agresor chráněn)

2 Klíčové podmínky pro předcházení vzniku šikany

- budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi učiteli a žáky a mezi žáky navzájem
- budování a udržení zdravého sociálního klimatu ve třídě a škole
- jednotný přístup všech pedagogů dostatečně erudovaných v dané problematice

1.4. Naplnění těchto podmínek na Gymnáziu Bohumila Hrabala v Nymburce

- Pedagogové odborně předcházejí projevům šikanování a respektují přitom individualitu žáků, jejich věkové zvláštnosti a uspořádání třídy. Těžiště primární prevence šikanování spočívá zejména v systematické práci třídních učitelů na pravidelných třídnických hodinách. Učitelé pracují se skupinovou dynamikou třídy, podporují růst pozitivních vztahů ve třídě, pomáhají okrajovým a izolovaným žákům.
- Neméně důležitou roli zde hrají i výukové předměty, které mají vztah k prevenci rizikového chování žáků (dramatická výchova, občanská nauka, základy společenských věd atd.).
- Na aktualizaci školního řádu se podíleli nejen pedagogové ale i žáci. Členové Školské rady gymnázia schválili aktualizovaný Školní řád Gymnázia Nymburk. Tento by měl chránit všechny žáky i učitele před zvlí a násilím. Není učitelé dohlížejí na respektování školního řádu.
- Třídní učitelé informují zákonné zástupce žáků na třídních schůzkách Rodičovského sdružení Gymnázia. V případě potřeby jsou svolávána i mimořádná setkání s rodiči.
- Škola organizuje také řadu volnočasových aktivit mimo vyučování, které přesahují oficiální rámec činnosti třídy (klub mladého diváka, sportovní turnaje, školní parlament apod.).
- Na škole realizujeme řadu programů zaměřených na primární specifickou prevenci pro třídní kolektivy ve škole (např. na třídnických hodinách) nebo na kurzech v Krkonoších, které jsou povinnou součástí Školního vzdělávacího programu Gymnázia Nymburk.
- Využíváme vrstevnických programů – prožitkové kurzy.
- Spolupracujeme s odborníky zabývajícími se specifickou primární prevencí.
- Využíváme intervenční programy při léčbě celých skupin: ozdravné pobyty tříd na chatách Rodičovského sdružení Gymnázia na horách ve spolupráci s odborníky ze Střediska výchovné péče v Kolíně, intervence výchovné poradkyně a školního metodika prevence ve spolupráci s třídními učiteli.
- V případě počínající šikany realizuje školní metodik prevence ve spolupráci s výchovnou poradkyní sekundární prevenci: diagnostiku problémové třídy, v případě potvrzení šikany realizuje první pomoc, krizovou intervenci – individuální práci s protagonisty šikanování, práci s rodinou, rodiči oběti a agresorů.
- V případě závažnějších forem šikany spolupracuje s institucemi, které se přímo věnují sekundární a terciální prevenci.
- Školní poradenské služby poskytují výchovná poradkyně a školní metodik prevence, dále spravují odbornou knihovnu.
- Školní metodik prevence kvalitativně evaluuje Program proti šikanování a vede evidenci žáků s rizikovým chováním.
- Součástí Programu proti šikanování je i vzdělávání školního metodika prevence a dalších pedagogů.
- Dobré vztahy mezi učiteli posilují oficiální akce (vánoční posezení) i pravidelné neformální akce zaměstnanců školy (zahraniční i tuzemské zájezdy, bowling)

3 Vybrané postupy z odborné literatury

Postupy využívá školní metodik prevence při šetření rizikového chování podle [Krizového plánu](#).

1.5. Základní scénář pro počáteční šikanu s běžnou formou (Kolář, 2011)

- Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
- Rozhovor s informátory a oběťmi
- Nalezení vhodných svědků
- Individuální rozhovory se svědky
- Ochrana oběti
- Předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru
 - Rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
 - Rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
- Realizace vhodné metody
 - Metoda usmíření
 - Metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise)
- Třídní hodina
 - Efekt metody usmíření
 - Oznámení potrestání agresorů
- Rozhovor s rodiči oběti
- Třídní schůzka
- Práce s celou třídou

1.6. Základní krizový scénář pro výbuch skupinového násilí (Kolář, 2011)

První (alarmující) kroky pomoci

- Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
- Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

Příprava podmínek pro vyšetřování

- Zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy
- Zabránění domluvě na křivé výpovědi
- Pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
- Oznámení na policii, paralelně - navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

Vyšetřování

- Rozhovor s oběťmi a informátory
- Nalezení nejslabších článků nespolutracujících svědků
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory

Léčba

- Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

V žádné lidské společnosti není úplná rovnost a známkou vyspělé společnosti je, že znevýhodněným jedincům poskytuje pomoc a snaží se vyrovnat jejich šance. Cílem školy je vyhledat slabiny žáků, ale nikoliv, abychom je špatně označkovali a označili za neúspěšné, ale naopak, abychom jim s jejich problémy pomohli a umožnili jim studovat na škole úspěšně.

1. Příčiny školní neúspěšnosti

1.1. Obecně platné

- osobnost žáka
 - psychické vlastnosti jako např. slabá vůle, problémy s pozorností
 - přílišné zaměření na jeden obor či problém (zanedbávání jiných předmětů)
- psychické odchylky
 - vývojové vady: ADHD, Aspergerův syndrom ...
 - psychické poruchy: poruchy příjmu potravy, deprese, neurózy ...
 - poruchy učení: dyslexie, dysgrafie ...
- sociální znevýhodnění
 - špatná finanční situace rodiny
 - rodina izolovaná (z jazykových, národnostních, náboženských důvodů atd.)
- disfunkční rodina
- jazyková bariéra
 - zejména u studentů s jiným mateřským jazykem
- vysoká absence
 - způsobená žákem (záškoláctví, sport či jiná zájmová činnost)
 - způsobená rodiči (časté rekreace, absence z rodinných důvodů)
 - způsobená vnějšími vlivy (zranění, nemoci)
- jiné sociálně patologické jevy
 - problémy tohoto typu (šikana, závislosti apod.) mají často velmi negativní vliv na školní úspěšnost žáka

1.2. Specifické pro Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce

- basketbaloví hráči
 - Gymnázium Bohumila Hrabala úzce spolupracuje s Basketbalovou akademií Nymburk a řada hráčů studuje na našem gymnáziu
 - žáci musí skloubit vrcholový sport a náročnou středoškolskou výuku
- jazyková bariéra
 - na naší škole studuje poměrně velké množství studentů s jiným mateřským jazykem, někteří z nich do naší školy přicházejí i v souvislosti s basketbalem
 - pouze výjimečně se však setkáváme se studenty, kteří češtinu neovládají z rodinného prostředí

2. Postup při řešení školní neúspěšnosti

2.1. Klíčové osoby

- vyučující jednotlivých předmětů
 - musí včas zaznamenat problémy žáka ve svém předmětu, přijmout příslušná opatření a v případě, že se situace nezlepší informovat třídního učitele
- třídní učitel
 - díky systému Bakaláři má třídní učitel přehled o výsledcích žáka ve všech předmětech, může tedy vysledovat charakter žakovy neúspěšnosti a přijmou příslušná opatření, doporučit žákovi řešení, informovat zákonné zástupce
 - na pedagogické radě pak na základě informací od vyučujících seznamuje kolegy se slabými žáky (hrozí jim známka nedostatečně)
 - za neplnění studijních povinností uděluje kázeňská opatření a informuje o nich zákonné zástupce
- výchovný poradce
 - vypracovává plány pedagogické podpory pro znevýhodněné žáky
 - pomáhá radou či diagnostikou příčin neúspěšnosti žákovi či jeho zákonným zástupcům
 - plánuje pedagogickou intervenci
- školní metodik prevence
 - registruje informace o slabých žácích a s pomocí dalších informací, kterými disponuje, je dává do souvislostí se sociálně patologickými jevy
 - řešením těchto jevů napomáhá i zlepšení žákova prospěchu
- ředitel školy
 - schvaluje plány pedagogické podpory, individuální plány a úpravy studijního režimu (v naší škole určené zejména sportovcům)
 - za neplnění studijních povinností uděluje kázeňská opatření a informuje o nich zákonné zástupce

2.2. Postupy řešení uplatňované na Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce

- konzultační hodiny a individuální konzultace
 - nabízejí všichni vyučující žákům ve svých předmětech
- individuální vzdělávací plány
 - určené žákům s přiznaným podpůrným opatřením druhého a třetího stupně (v našem případě zejména žákům s jazykovým znevýhodněním a závažnějšími poruchami učení), žákům s vážnými zdravotními problémy, a aktivním vrcholovým sportovcům případně jinak nadaným jedincům
- plány pedagogické podpory
 - upravují fungování studentů zejména při prověřování jejich znalostí
- úpravy studijního režimu
 - v naší škole určené zejména pro sportovce, kterým např. tréninky nebo zápasy či soutěže znemožňují účast na výuce v plném rozsahu

- vedle sportovců jde také o umělecky a jinak nadané studenty, u nichž by jednostranný rozvoj mohl ohrozit prospěch v dalších předmětech
- hodiny pedagogické intervence
 - určené žákům s přiznaným podpůrným opatřením druhého a třetího stupně
 - zaměřují se zejména na procvičování jazyka dle individuálních potřeb žáka
- hodiny češtiny pro cizince (v rámci předmětu pedagogická intervence)
 - určené žákům s přiznaným podpůrným opatřením druhého a třetího stupně kvůli problémům s češtinou zaměřují se zejména na procvičování jazyka dle individuálních potřeb žáka
- hodiny doučování z projektu Šablony II